

U B'AXA U' ITZ'IB'A B'EN U LU' XE' Q'U NIMAN TETZ U JESUUS Q'U'L PAXIMICH TIB'

Yol ti' u u' tza'

Aatz u u' tza', a' tz'ib'an u Lu'. A'ich a' ma'l tu q'u chusulib' k'atz u Jesusu. Aya' va'l chusulib'ich k'atz u Xhan, b'anol vauitismo majte. A' lochon u Silas ti' itz'ib'ale'. Echa' aa tz'ib' k'atz u Lu'. Aatz u b'ii "Silvano" utz, tu yolb'al latiin. Silas chu tu yolb'al arameo. Nitalche' aas a' itz'ib'av tu Roma tu q'u ya'b' 65 m.t.J. A' taq'vu b'en xe' q'u Israeel, niman tetz u Jesusu q'u'l paximich b'en tib' tikuenta Aasia xo'l puera aanima. Tan nich-ichi'k'ulal ti' vinimat u Jesusu.

Ech itz'ib'a b'en u u' u Lu' ti' tak'ax nimal ik'u'l utz, ti' imoxb'ele'. Ni-nachpixsa te aas kuyel tek q'u'l ipaav. Utz atil tek itiichajil tu u b'en q'ii b'en saj. Utz aatz q'u tza'l nipaalka tan, ti' atzi' aas tek' k'ujlel ik'u'l ti' u Tiohx. Tan aatz u ijlenal Neroon tu Roma, xo'veb'alich tojchat q'u niman tetz u Jesusu. Nichtoksa tu tze'. Nichtal iyatz'ax q'u niman tetz u Jesusu. Ech a'tzii, sako'nmotxix'ake' nital te. Utz a' alon iyatz'p u Lu' u ijlenal Neroon majte tu u ya'b' 67.

Nital u Lu' te majte aas echen satile'l tetz ti' u Cristo Jesusu. Tan aal b'a'n sapaal uchchil tu tza'l ti' ib'anax u b'a'n'il ti' inimal u Jesusu vatz va'l sapaal uchchil tu tza'l ti' ib'anax u ye'xtxoj.

Nital b'en chusb'al u Lu' tu q'u b'aal aq'on majte, ti' kam itxumb'al samotxi'ane'. Echat q'u aq'onom majte.

Nipajtal chusb'al tetz q'u aanima atil tixoj, ivinaj. Utz nital tu q'u aanima kajayil aas tii b'a'noj tib'ilaj.

Ech tiya'teb'al nital tu q'u q'esala xo'l q'u niman tetz u Jesusu aas k'uxh ansiano utz, k'uxh xiak sa'naltil iq'aq'al k'uxh nipaal tu tza'l.

A' u jatxb'al tib' q'u yol tu u u' tza'.

- 1) 1.1-2 Nitaq' chajlichil.
- 2) 1.3—2.10 Nital ti' u ak' txumb'al k'atz u Jesusu.
- 3) 2.11—4.6 Nitale' kam vitxumb'al q'u niman tetz u Jesusu si'ane'.
- 4) 4.7-11 Nital ti' q'u kam sab'anax ib'ilaj.
- 5) 4.12-19 Nital ti' u paalchil tu tza'l ti' u Jesusu.
- 6) 5.1-11 Nital unjot chusb'al.
- 7) 5.12-14 Ech vitzozpu q'u yol tu u u' tza'.

U B'AXA U' ITZ'IB'A B'EN U LU' XE' Q'U NIMAN TETZ U JESUUS Q'U'L PAXIMICH TIB'

Ichajlichil q'u niman tetz u Jesuus

1 Nunq'ilab'enex, in Lu', ichaj u Jesucristo, kajay ex pojb'amalb'enex tetenam utz, aye'n ex tikuenta q'u tx'ava' tu Ponto, tu Galaacia, tu Capadoocia, tu Aasia utz, tuch' tu Bitiinia. **2** Aya' ex txaaelnalex tu u Tiohx ko'xtene, u kuTat tu Amlika. Utz tiq'aq'al u Tiohxla Espiiritu xaanye'lex k'atz u paav tu vikajal u Jesucristo ti' ib'antu tx'aatx'och'ex ech senima u Tiohx. Ech taq' koj vib'a'nil u Tiohx seti'. Utz taq' koj u paas tetaanima majte.

**Vich'ial u Jesucristo
tuch' txuq'txunchil**

3 Niqoksa iq'ii u kuTiohx, viTat u kuB'aal Jesucristo tan, tiira ma'xh itxum kuvatz. Ech-ixe'at vettitz'pixsa'o' k'atza tu u q'aavtitz'pu u Jesucristo. Ech tiira k'ujlel kuk'u'l cheel ti' va'l nikuch'ia tuch' txuq'txunchil. Aya' u kutiichajil k'atz Tiohx. **4** Tan toj nal ek'ul vetetz sataq'e' va'l nich'ian taq'o tu Amlika. Ma'l kam aas jatu koj sayani. Sa'kojtz'ilb'i. Utz sa'kojq'eei. **5** U Tiohx sakolonex tu u mam iyak'il tan, k'ujlel ek'u'l

ti'. Utz sek'ul u tiichajil tu u b'enq'ii b'ensaj va'l atil tzixe' utz, sataq' elu'l vatzsaj sete tu u motxeb'al q'ii saj.

6 Ech toke' netxuq'txune'. K'uxh jatvatzul ko'n tza'l nipaal-k'ex cheel, loq' kamal ma'l ko'n tiempo ministeer si'an ech tzi'. **7** Pek tu veq'i't q'u tza'l tzi', se-k'uchvu viyak'il vik'uje' ek'u'l ti' u Tiohx. Echa' b'anel tu u b'a'nla q'an ch'ich' aas b'axal nal ni-k'achax tu xamal. Ech nitilaxe' nojchixh tiira a' u b'a'nla q'an ch'ich'. Loq' paalchu vik'uje' ek'u'l ti' u Tiohx vatz u b'a'nla q'an ch'ich' tan, sa'kojsotzi. Ech k'uxh sa'xhpaalex tu tza'l tan, ni-k'ulo'k seti' aas: —B'a'n.— Chaj u Tiohx seti'. So'ok eq'ii. Utz techal ex vatz u Jesucristo aas lauli. **8** Tan tz'ejel etaanima ti' u Jesucristo k'uxh ye' netil iatz. Nenima k'uxh ye' netil cheel. Utz tiira kaana etxuq'txun ti'. Aal ye' nichee' ve't yol ti' talaxe' jank'al vetxuq'txun ti'. Tan nojchit tiira techal. **9** Tan chitpi q'ul etaanelal tu choob'al paav. Ech toj nal etil iq'aq'al vik'uje' ek'u'l ti'.

10 Utz motx chit ich'oti ku' ich'oti je' q'u alol tetz u yob'al Tiohx o'tene, kam b'anel tu u chitpichil va'l nichib'axab'sa

talaxe'; va'l sek'ule' utz, va'l sataq' u Tiohx sete. **11** Nich-motxichoke' kani'ch tel itxumb'al tuul aas ab'il u Chitol tu paav si'ane'. Utz kam tuul sachee tu u vatz amlika tx'ava'. Loq' u Tioxhla Espiiritu tetz viTxaaom u Tiohx atich k'atza k'uxh nichtale' kam q'u tza'l sapaalku viTxaaom u Tiohx tzi' utz, kam u techalil sik'ule' aas ma't ipaal tuul. **12** Pek loq' alax te tu u Tioxhla Espiiritu aas yit' sa'kojmotxtil tu u vatz iq'ii isaj q'u kam ti' viTxaaom u Tiohx tzi'. Pek qetz tu u tiempo cheel tza'. Ech ta'xh u talax q'u b'a'nla chusb'al i'ana q'u'l ab'imal tek setaq'o cheel tiq'aq'al u Tioxhla Espiiritu, va'l vetk'asu'l tu Amlika. Utz aal tiira nichtachva q'u aanjel aas antu sailon u kam tzi'.

**Visik'letk'asu'lo' u Tiohx
tu u paav**

13 Echixe'at tiira txakloj vetxumb'al; liistaaj etatine'. Ta'xh sak'uje'k ek'u'l ti' vib'a'nil u Tiohx tan, satiq'o tib' aas lu'ul u Jesucristo. **14** Ex tek ik'aol ime'al Tiohx cheel tan, nenima. Ech yeb'an ve't q'u tacha'v q'ul echi'l q'u'l nicheb'ane' aas sotznajich ek'u'l ye' etootzaj u Jesusus. **15** Pek tiira xaannajelex k'atz u paav tu kajay vetatin seb'ane'. Tan ye'k paav k'atz u Tiohx va'l vetsik'lenex. **16** Tan tz'ib'amalka ech tza':

—Xaanojelex k'atz u paav tan, ye'k paav sunk'atza.— Chia.^a

17 Tan oj “Tat” che'ex tu u Tiohx, ministeer atil tatin sevatz seb'ane' tuul atilex tu u vatz amlika tx'ava' tza'. Tan sa'nal-itx'ol inujul kajay q'u aanima ti' q'u kam ni'ane'. Utz ye'xhab'il atel tel siatz si'ane'. **18** Tan u Tiohx veteesanex tu u ye'xtxojla txumb'al va'l taq'vuka'ex q'ul ek'uy emam. Utz etootzaj kam u ja'mel vettaq' ti' echitpu tu q'ul epaav. Yit' b'a'nla q'an ch'ich' koj; yit' b'a'nla saj ch'ich' koj utz; ma'j koj kam aas sako'npaali.

19 Pek a' vetchitpunex u Jesucristo tuch' vikajal va'l tiira sib' ija'mel. Tan a' va'l yatz'ax ok tu tx'olo'm vatz Tiohx. Echa' iyatz'ax chelem karne'l aas tiira b'a'n; kam koj ye'xtxoj atil k'atza. **20** Utz ech chit va'l sab'anax tu u Jesucristo tzi'. Aya'xchen ib'anax el ti' tu u Tiohx aas ye'sajich ichee u vatz amlika tx'ava'. Pek anal vet'elu'l vatzsaj tu u tiempo tza', techlal aas nojchit tii u Tiohx seti'. **21** Ech tiq'aq'al ku'en k'uxh nitekenima u Tiohx cheel. Tan u Tiohx q'aavitz'picksan u Jesusus xo'l q'u kannaj. Utz taq' mam tijle'm tu Amlika. Ech sikamel sak'uje' ek'u'l ti' u Tiohx cheel utz, a' sech'ia tuch' txuq'txunchil.

22 Aatz tu va'l veteb'ana aas vetenima vinujul tiq'aq'al u Tioxhla Espiiritu, a' vetb'ens tiira b'a'n tatin q'ul etaanima siatz.

^a **1.16** Choktaj u Leviitico 11.44-45; 19.2.

Ech aatz cheel, tiira nojla chit tii'ex ti' q'u niman tetz u Jesuus. Utz a' ib'o'q'ol tuch' chit etaanima seb'an tii'ex setib'ilaj; yit' tuch' koj ka'vatzil. **23** Tan tiq'aq'al u yolb'al Tiohx va'l atil b'enamen q'aavitz'pi'ex k'atz u Tiohx. Yit' aanima koj q'aav itz'pixsanex.

24 Tan nital u Yolb'al Tiohx ech tza':

—Aatz vichi'l kajay q'u aanima ech ku'en a' q'u xajtze'. Utz k'uxh atil tijle'm, ech ko'n a' vixu'm u xajtze'. Tan nitzaj u xajtze' utz, nitolpu vixu'm.

25 Ech koj viyolb'al u kuB'aal tan, atil b'enamen.— Chia.^b

Unchee' a' q'u yol nimamal tek setaq'o tu vetab'it u b'a'nla chusb'al tzi'.

2 1 Ech aq'tajka kajay q'u paav. Echa' u sub'u'm, u ka'vatzil, u chi'k'ula'm utz, tuch' kajay q'u cheesa yol.

2 B'antajex echa' talaj nitxa' anal titz'pe' aas ta'xh nichok ich'u'. Ech ta'xh sechok q'u kam k'atz u Tiohx tan, ye'k ye'xtxoj ti'. Utz a' va'l sach'iisanex k'atza. Ech sach'ii vetxumb'al taq'o ti' u chitpichil k'atz u Tiohx. **3** Tan nojchit vetetilla' aas tiira b'a'n u kuB'aal.^c

U tatin u Jesuus echa' ma'l itz'lich Sivan

4 Ech xaanojchit'ok'ex k'atz u Jesuus, u kutiil va'l echa' itz'lich Sivan. Aya' va'l aq'ax ko'n elo'p echil tzi' tu q'u aanima. Pek aatz u Jesuus vatz u Tiohx tan, echa' ma'l txaachla sivan aas sib' ija'mel.

5 Utz echat ex majte sekajayil. Ex itz'lich sivan nuk'im al tib'; tatib'al u Tiohx; nachb'al tetz. Utz ex oksan iq'ii, echa' q'u oksan yol siatz. Ech senima setoksa u Tiohx ti' u Jesucristo, echa' toksal tx'olo'm. Tan a' va'l tiira b'a'n se'enku tu u Tiohx. **6** Tan a' va'l nital u Yolb'al Tiohx aas nital ech tza':

—Savoksa ma'l u Sivan tetz xoob'al, tiira ib'o'q'ol tu Sioon. B'a'nla txaach Sivan utz, sib' ija'mel. Ab'il u aanima sak'uje' ik'u'l ti', jatu koj sach'ixvixsali.— Chia.^d

7 Ech sib' ija'mel u Sivan sevatz tzi', ab'iste ex niniman.

Pek aatz tetz q'u aanima q'u'l ye' niniman, nitzojpu va'l nital u Yolb'al Tiohx ti' ech tza':

—Aatz u Sivan va'l taq'ka elo'p q'u b'anol otzotz echil tzi', aal a' u Sivan va'l tiira ib'o'q'ol tetz xoob'al.— Chia.^e

^b 1.24-25 Choktaj u Isaias 40.6-8.

^c 2.3 Choktaj u Salmos 34.8.

^d 2.6 Choktaj u Isaias 28.16.

^e 2.7 Choktaj u Salmos 118.22.

8 Utz nipajtal majte:

—Aatz u Sivan tzi', sauch ol-
q'ichil el ti'; savalk'ixsani.—
Chia.^f

Utz a' u tolq'e'l q'u aanima aas
niqelone', ye' niq'i' va'l nital u
Yolb'al Tiohx. Loq' ech chit
saya'k ti' q'u kam ni'ane'.

**U tatin q'u niman tetz u Jesusu
vatz u Tiohx**

9 Pek aatz ex tu viminal u
Jesusu, ex txaach aanima. Ex
echa' oksan yol vatz Tiohx tu vi-
Q'esalail u Tiohx. Ex ma'l tenam
aas xaansamalex k'atz paav.
Utz itenam u ijlenal tu Amlika
b'ennajk'ex. Ex ma'l tenam
ichoko'm Tiohx. Ech setal paal
q'u b'a'nla chaj txumb'al tetz u
Tiohx. Tan a' va'l eesan ex tu u
elq'ej tetz u paav utz, vettoksa'ex
k'atza tu u techalla txijtxub'al.^g

10 Tan yit' exich koj itenam
Tiohx ko'xtene. Pek ex tek cheel.
Ye'xhkam nichitxum evatz u
Tiohx veti'anka. Pek aatz cheel,
vetitxuml evatz.^h

**U txumb'al sab'anax
tu u vatz tx'ava'**

11 Unchee' nival sete un-
hermanos, aas ye' ko'xh etaq'
tzii tu q'u tacha'v q'ul echi'l.
Tan a' nikoontrai q'u b'a'nla

chaj kam nital u qaaxelal. Tan
aatz o', ech ko'n qatine' puera
aanima tu u vatz tx'ava' tza';
b'iil ko'xh paal kub'ane'.ⁱ

12 Ech jikom chit epaal
sapaalex xo'l q'u'l ye' tootzaj
Tiohx. Ech a'tzii. K'uxh kam
ko'xh satal seti', ye'xtxoj ex
satale'. Tan sa'naltil q'u b'a'n
neb'ane'. Ech satoksa iq'ii u
Tiohx majte aas latx'olax inujul
q'u aanima kajayil.

13 Oksataj etib' jaq'
imantaar kajay q'u q'atb'al tzii,
echa' q'u ijlenal tan, a' q'u
mamaj q'esala. Tan ech isa' u
kuB'aal. 14 Nimataj q'u
gobnador majte. Tan Tiohx
nioksan ti' itx'olax inujul q'u
aa paav utz, ti' ilochax q'u'l
b'a'n ni'ane'.

15 Tan a' vitxumb'al u
Tiohx aas a' seb'an q'u kam
b'a'n. Ech ye'k sacheei kam
satal seti' q'u txoxkin q'u'l ye'
tootzaj Tiohx. 16 K'uchtaj tu
vepaale' aas chitpinajex tu q'ul
epaav. Yit'e'ch koj seb'ane'
q'u'l sako'xhveeti kam ko'xh
si'an nitale'. Ta'xh nitalva aas
chitpinaj. Pek k'uchtaj tu ve-
b'anone' aas ex taq'onom
Tiohx. 17 Atoj tatin q'u
aanima sevatz. Tiiojex ti' q'u
niman tetz u Jesusu. Xo'vatay
u Tiohx. Utz atoj tatin u
ijlenal sevatz majte.

^f 2.8 Choktaj u Isaias 8.14-15.

^g 2.9 Choktaj u Eexodo 19.5-6; U Tito 2.14; u Isaias 9.2; 43.21.

^h 2.10 Choktaj u Oseas 2.23.

ⁱ 2.11 Choktaj u Salmos 119.19.

**U qilto'k qetz ti' u Jesus
ti' viq'i'l q'u tza'l**

18 Aatz ex, ex aq'onom, oksataj etib' jaq' imantaar q'u b'aal etaq'on. Atil tatin sevatz seb'ane'. Yit' ta'n koj senima q'u'l b'a'n sete utz, ni'xhtab'i tokeb'al yol. Pek nimataj q'u'l majte k'uxh tza'l aq'on k'atza.

19 Tan aatz q'u'l ye'k ko'xh tokeb'al nipaasal tu tza'l, a' q'u'l sa'nalok iq'ii. Tan nojchit tinach-b'al atilka aas b'a'n vatz Tiohx.

20 Pek oj sach'ixvixsalex ti' veb'antu ma'j kam aas ye'xtxoj, ye' nik'ulo'k seti' aas so'ok eq'ii. Pek oj ti' ib'anax u b'a'nil sapaasalex tu tza'l utz, setx'ake', b'a'ntan b'a'n ex vatz u Tiohx tzi'.

21 Tan a' chit qetz aas sapaalo' tu tza'l ti' u b'a'nil, echa' u Cristo aas paal tu tza'l qi'. Ma'l k'uchb'al va'l i'an sukuvatz, ech saqilo'k qetz ti' vi-paaleb'al. **22** Tan ye'k ma'j paav i'an u Cristo utz, ye't je'ul ma'j sub'u'mla yol titzi'.^j

23 Ye'xhkam nichitzaq'b'u tu yoq'o'm aas nichiyiq'le'. Ye'xhkam nictale' aas nichipaa-sal tu tza'l. Nichkojtale' aas sa'-nalichoo taq'o q'u'l nichb'anon te. Pek nichko'ntaq'ka q'u kam tiq'ab' u Tiohx. Tan a' va'l jikom nitx'ol inujul q'u kam. **24** Ichoo q'u kupaav u Cristo tu vichi'l aas kam vatz kurus. Tan a' isa' aas echa' sasotz'o' vatz u paav, ech

jikom u qatin sa'atino'. jAk'onsal qi'; a' toke' aas i'an b'a'n qe tu q'u kuyaab'il!

25 Tan aatzich ex veti'anka, tz'ejxinajich'ex vatz Tiohx, echa' itz'ejxuka karne'l. Pek aatz cheel, atil tek ex k'atz u Cristo. Utz a' ni'ilb'enex, echa' q'esala ti' vetatin vatz u Tiohx ti' ve-taanxelal. Echa' ma'l xeen karne'l.

**U tatin q'u tzumlich aanima
tib'ilaj si'ane'**

3 **1** Aatz ex, ex ixoj, nimataj imantaar q'ul evinaj. Ech aatz q'u vinaj q'u'l ye'saj animat u Jesus, sa'tekinima. Tan tiira b'a'n vetxumb'al satile'l. Yit' ministeer tere'n koj setal u Jesus te. **2** Pek a' satil vetxumb'al aas tiira jikom ex tu vevinaj, atil tatin sevatz.

3 Aatz u vijb'al etib' seb'ane', yit' a' koj chitu' a' q'u kam seti' elu'l. Tan yit' a' koj vib'o'q'ol. Echa' tzi', a' koj chitu' va'l sa'xh-epaasa ivi' ib'anax tuch xi'l evi'. Yit' a' koj ib'o'q'ol q'u b'a'nla chaj vijb'al q'u'l b'a'nla q'an ch'ich'. Utz yit' a' koj ib'o'q'ol q'u techalla chaj oksa'm. **4** Pek a' setitz'a tetaanima ib'anax q'u b'a'nla chaj kam q'u'l yit' sa'koj-paali. Aya' va'l ex maanxho utz, b'a'n ex tu kajay aanima. Tan a' q'u kam q'u'l nivijon vetatin vatz u Tiohx.

5 Tan echich vitxumb'al q'u ixoj ko'xtene tzi' q'u'l xaannaj el

^j 2.22-25 Choktaj u Isaias 53.5-9.

k'atz paav, q'u'l k'ujlich ik'u'l ti' u Tiohx. Nichinima imantaar q'ul ivinaj. **6** Echa' u Sara tan, nimamich u Abrahaam taq'o, aya' vivinaj. Aal “unb'aal” chuich te.^k Utz oj ech seb'an tzi', echa' ex titz'in u Sara atzi'. Oj seb'an u b'a'n timer utz, ye'k sexo'va q'u'l nipoyinex.

7 Unchee' aatz ex majte vinaj, atoj etxumb'al ti' vetatin tuch' q'ul etixoj. Tan ela ko'n nek'ul vib'a'n timer u Tiohx tuch'. Ilb'emoj setaq'o. Echa' tilb'el kamb'al aas oora ko'xh ipaxe'. B'antaj ech tzi', ech ye'xhkam sachijonex tu veq'ilat esik'let u Tiohx.

U paalchil tu tza'l ti' ib'anax u b'a'n timer

8 Unchee' nival sete majte aas ma'loj chit etxumb'al. Eloj etaanima setib'ilaj. Utz tiiojchit'ex setib'ilaj. Itxumtaj tib' evatz. Utz b'a'noj ko'xh ex sevatzaj. **9** Ye' eq'aavixsa ch'ex-b'al ti' q'u ye'xtxoj nib'anax sete. Ye' yoq'onex oj neyoq'le'. Pek aal b'a'n timer yol setal ti' q'u yoq'ol etetz. Tan k'uxh vetisik'le'o' u Tiohx, a' isa' sakuk'ul u b'a'n timer k'atza. **10** Tan nital u Yolb'al Tiohx aas:

—Ab'il u aanima va'l a' isa' sa'xhtxuq'txuni utz, a' isa' tu b'a'n timer sapaalku tu u vatz iq'ii isaj,

ib'an kuenta vitzi' ti' talax maalola chaj yol.

Utz ye' tal txub'a'l.

11 Sixaansa el tib' k'atz u ye'xtxoj.

Utz a' si'an u b'a'n, a' sichok u paas.

Ta'xh si'ane'.

12 Tan ab'il u aanima va'l jikom ni'ane', nikolax tu u Tiohx.

Utz ni'xhtab'il tu u Tiohx tu viq'ilat isik'leta'.

Pek ulnaj ik'a'n timer ti' q'u'l ye'xtxoj ni'ane'.— Chia.^l

13 Ech ab'il koj ma'j tech seti' oj tiira ta'xh netitz'a ib'anax q'u kam b'a'n.

14 Chi'b'ojex oj sapaasalex tu tza'l ti' ib'anax u jikomil. Ye' xo'vex tu q'u ixvan etetz utz; ye' ela'ok'ex taq'o.

15 Pek t'anb'a'taj u Tiohx tetaanima tan, a' u kuB'aal. Utz liistaaj eyol ti' itzaq'b'el q'u aanima q'u'l sich'oti sete aas kam tok va'l neb'ane' nenima u Jesus satale'. Loq' jikom seb'ane', tuch' maanxhoil sa-tzaq'b'ex.^m **16** Utz tenachb'al atojka aas nojchit b'a'n timer ex vatz Tiohx. Jik etxumb'al ti' venimat u Cristo seb'ane'. Ech aatz q'u'l nieesan eq'ii aas ex b'anol onkonil nitale', sa'texhch'ixvu ti' q'u kam nital seti'. **17** Tan aal b'a'n timer va'l sapaal uchchil tu tza'l

^k **3.6** Choktaj u Geenesis 18.12.

^l **3.10-12** Choktaj u Salmos 34.12-16.

^m **3.14-15** Choktaj u Isaias 8.12-13.

ti' ib'anax u b'a'nil, oj ech vi-txumb'al u Tiohx qi'. Pek yit' b'a'n oj ti' ma'j kam ye'xtxoj sa-paalk'o' tu tza'l.

18 Tan echa' u Cristo, unpajul ko'n ul kamoj utz, yakich ichoo q'u kupaav. Ul kamoj u jikom ti' q'u'l yit' jikom koj. Paal tu tza'l ti' q'u aa paav. Loq' a' isa' tiq'ot'opono' xe' u Tiohx. Nojchit kam tu vichi'l. Loq' itz'lel u taanxelal vatz Tiohx. **19** Ech aatz ma'tich q'aavtitz'-pe', ex tal xo'l q'u aanxel q'u'l preexhu tatine' aas isub' u paav utz, isub' u kamchil. **20** A' talvu tu q'u'l jolol qelolich Tiohx o'tla yol tikuenta u Noee. Tan aatz itz'liche, atin ipaciensia u Tiohx ti'. Nichich'ia aas samotxik'axa q'ul ipaav. Saok tu u arca va'l nichiveete'. Pek ye't motx ik'axa ik'u'l. Ech ka'xva'l ko'n aanima ikol tib' tuul aas ul u a'. Vaaxajil ko'n.ⁿ

21 Ech aatz u vautiismo va'l b'anel qaq'o, a' toke' aas chitpinajo'. Loq' yit' u kupaav koj niteesa u vautiismo. Pek a' ko'n u techlal aas a' tek nikuk'aj ti' ma'l u b'a'nla kutxumb'al vatz u Tiohx tiq'aq'al u q'aavtitz'pu u Jesucristo. **22** Aya' va'l b'en-najje' tu Amlika utz, k'ujlel tiseb'al u Tiohx cheel. Oknajka q'u aanjel jaq' imantaar tuch' tere'n q'u aanxel q'u'l atil tijle'm utz, atil iyak'il.

Vitxakunsal u txumb'al aq'el tu u Tiohx ti' q'u kam

4 1 Kam echa' ipaal u Cristo tu tza'l paali, echat ex seb'ane'. K'ajoj etib' seq'i'e' k'uxh sapaalex tu tza'l. Tan yakich teesa viyak'il u paav u Cristo aas kam tu vichi'l. **2** Ech a' tek qetz sakub'an vitxumb'al u Tiohx jatva't vatz kuq'ii kusaj sa'atini. Yit' a' koj sakub'an u tacha'v u kuchi'l. **3** Sib'al tiempo nicheb'an va'l ni'an q'u aa paav. Pek aatz cheel, ya'ya. Atich eviisio. A' chit nicheb'an q'u ye'xtxojla acha'v, q'u q'ab'a'm, q'u elchil tu b'ey, q'u kam ye'xtxoj vatz Tiohx. Utz a' nich-etoksa iq'ii b'anich tiohx. **4** Ech sib' tek ni'enku te cheel aas nitile' yit' a' tere'n koj emol neb'an q'u onkonil; ye'k majoib' ti'. Echixe'at aas ye'xtxoj tek iyolon seti'.

5 Pek loq' toj nal taq' ikuenta vatz u Tiohx ti' q'u'l ni'ane' tzi'. Tan liista tek u Tiohx ti' itx'olax inujul q'u itz'lich utz, q'u kamnaj.

6 Utz alaxnaj u b'a'nla chusb'al tu q'u'l kamnaj vatz Tiohx. Tan a' isa' u Tiohx aas ye'k sakam tu u taanxelal siatz, k'uxh satx'olpu inujul tu vichi'l tu u vatz amlika tx'ava' tza'.

Vilochtu tib' q'u niman tetz u Jesus si'ane'

7 Utz nachnoj chit etatine'. Tan nitekinajab' viya'teb'al kajay

ⁿ **3.20** Choktaj u Geenesis 6.1—7.24.

q'u kam. Nojchit eq'ila esik'le Tiohx. **8** Tiojchit'ex setib'ilaj. Tan tiira a' ib'o'q'ol. Tan sib'al paav nikuylu taq'o untz'oj tii uchchil ib'ilaj.^o **9** Aya'l ek'u'l sataq' tib' evatb'al tulaj etotzotz. Utz ye' ko'xh ch'a'p ex te.

10 Kam vedoon aq'el tu u Tiohx, txakunsataj ti' ilochax vemol. Jikom setxakunsa chukchaj q'u doon aq'el tu u Tiohx xo'l q'u niman tetz u Jesusus. **11** Echa' tzi'. Ab'il a' b'a'n chit iyolone', tiira a' noj tal u yolb'al Tiohx. Oj ab'il a' nib'an ma'j tijle'm xo'l q'u niman tetz u Jesusus, a' noj i'ane' kam vitxumb'al u Tiohx aq'el te. Ech a' chit saok iq'ii u Tiohx tu kajay q'u kam neb'an ti' u Jesucristo. Tan tetz u mam tokeb'al q'ii utz, u mam ijle'm b'enamem ye'k iya'e'. A'i.

Vipaal q'u niman tetz u Jesusus tu tza'l

12 Unhermanos, ye' ko'xh eb'ana aas sotzel ek'u'l saul q'u tza'l seti' q'u'l echa' mam xamal tule'. Tan ech chit u qetz. Ye' ko'xh etitza' aas kan chaj tok u kam nitul seti' tzi' setale'. **13** Pek aal txuq'txunojex b'atz'i tan, ant ex nepaal tu q'u tza'l paalku u Cristo. Utz ant ex sa'xhtxuq'txunex majte aas laul tu mam itechal-il. **14** Chi'b'eb'al vetetz oj sayoq'axex ti' inimal u Cristo. Tan nojchit atil vitechalla

Tioxhla Espiiritu u Tiohx sek'atza atzi'. Kamal nichitteesal iq'ii u Tiohx tu va'l nimotxi'ane'. Pek nitoksal iq'ii u Tiohx tu va'l neb'ane'. **15** Ech ye' ko'xh eb'ana aas sapaalex tu tza'l ti' yatz'o'm, ti' elaq', ti' ib'anax kam ye'xtxoj utz, ti' etoksat etib' ti' q'u kam ye'k tokeb'al. **16** Pek ye' ch'ixvex oj nepaal tu tza'l ti' tan, ato'k'ex ti' u Cristo. Aal oksataj iq'ii u Tiohx ti'. **17** Tan oponyu u tiempo aas sapaal q'u niman tetz u Jesusus tu tza'l. Utz oj o' b'axal sapaalo' tu q'u tza'l, tilayol saya'k q'u aanima q'u'l ye' niniman u b'a'nla chusb'al tetz u Tiohx.

18 Tan echa' nital u Yolb'al Tiohx aas:

—Oj tu chit tza'l saok u jikomla aanima tu u b'enq'ii b'ensaj, ¿a' chixh q'u aa paav ye' saok tu choob'al paav?— Chia.^p

19 Ech aatz q'u'l nipaal tu tza'l, titxumb'al u Tiohx k'uxh nipaal tuul. Loq' k'uxh echi, i'an tere'n u b'a'n'il. Toksa u taanxelal tiq'ab' u Tiohx va'l b'anono'. Utz si'an inujul q'u kam.

U taq'tu yak'il q'u niman tetz u Jesusus

5 **1** Aatz cheel, nunq'ila q'u ansiano, q'u q'esala texo'l, ex niman tetz u Jesusus. Tan in ansiano majte. Utz nojchit vab'i

^o **4.8** Choktaj u Proverbios 10.12; B'axa U' Tu Corinto 13.7.

^p **4.18** Choktaj u Proverbios 11.31.

vil tuch' unvatz q'u tza'l paalku u Cristo. Ech sa'nalok'in tu u mam itechalil u Tiohx majte va'l saqile'. **2** Nival sete aas iltaj chit q'u niman tetz u Jesusus q'u'l ato'k tekuenta. Echa' ma'j xeen karne'l nitaq' titza q'ul ikarne'l. Aya'l chit ek'u'l seb'ane'. Yit' ya'lumalkojex ti'. Utz ti' koj puaj seb'anva. Pek etaanima chit sa'alon, aya'l ek'u'l ti'.^q **3** Loq' eb'anchil majte aas aya'l teku'en a' ex ib'aal q'u niman tetz u Jesusus q'u'l ato'k tekuenta. Pek jik chit b'a'nla k'uchb'al seb'an siatz. Ech satilo'k tetz seti'. **4** Ech sek'ul vechoob'al aas lu'ul u Jesusus. Aya' u q'esala vi' q'u ilol tetz q'u niman tetz. Echa' koroona va'l sek'ule'; aas jatu koj sapaali, oksab' eq'ii ti' va'l neb'ane'.

5 Utz aatz ex, ex xiak, nimataj vimantaar q'u ansiano. Utz b'antajex maanxho setib'ilaj. Nimataj etib'. Tan nital u Yolb'al Tiohx aas:

—Ye' isa' q'u t'anb'a'nib' u Tiohx;
pek niloch q'u'l maanxho.—
Chia.^r

6 Ech oksataj etib' jaq' vitxumb'al u Mam Tiohx va'l kajay atil tiq'ab'. Ech sit'anb'a'ex tu u tiempo toj i'ane'. **7** Aq'tajka

tiq'ab' u Tiohx oj netela' etoke'. Tan nititz'a'ex; atil seti'.^s

8 Nachnoj etatine' utz, itz'oj etatine'. Tan aatz vekoontra, aya' u tx'i'li'inaj va'l ipaal seti'aj ti' ichokaxe' ab'il sataq' ku' tu paav. Echa' b'alam, va'l ijelun ipaale'. Nichoke' ab'il sichi'e'.

9 Loq' qeoni'ch'ex te. Ta'xh tii senima q'u kam ti' u Tiohx siatz. Tan ejunal koj nepaal tu q'u tza'l tzi'. Pek echat chit nipaalku tere'n q'u niman tetz u Jesusus tu u vatz amlika tx'ava' majte.

10 Loq' a'tzii. Tan u Tiohx sa-q'anb'ixsanex k'atza, aas ma't epaal ma'l tiempo tu tza'l. A' sa'aq'on nimal ek'u'l. A' sa'aq'on eyak'il. Utz a' satxakb'a'nex k'atza b'a'nil. Tan a' va'l sik'lenco' tu mam ib'a'nil. Tan a' isa' sa'atino' k'atza tu u techalil tu b'enq'ii b'ensaj, tiq'aq'al u Jesucristo. **11** Ech tetz u tokeb'al q'ii tuch' u mam q'esalail b'enamen ye'k iya'e'. A'i.

Itz'ojpeb'al u u' tza'

12 Aatz u u' vetuntz'ib'a tza', a' nivaq'v opon ti' u niman tetz u Jesusus Silvano; va'l tiira k'ujleb'al k'u'l sunvatz. B'iil ko'xh yol vetuntz'ib'a opon ti' taq'ax nimal ek'u'l. Loq' a' nival sete tuul aas nojchit ech ik'ulax vib'a'nil u Tiohx va'l b'anel setaq'o tzi'. Aya' va'l atilex tuul cheel.

^q **5.2** Choktaj U Khan 21.15.

^r **5.5** Choktaj u Proverbios 3.34.

^s **5.7** Choktaj u Salmos 55.22.

13 Nitaq' opon echajlichil q'u niman tetz u Jesus q'u'l atil tu Babiloonia tza'.^t Tan Tiohx txaonnaj tetz majte echa' ex. Nitaq' opon echajlichil u Kuxh majte, va'l nojchit

ech tatine' a' unk'aol.
14 Aq'taj tib' echajlichil sejun-unil tu ma'j tz'utz' txala etzi'. Utz atoj u paas tetaanima sekajayil, jank'al ex ato'k'ex k'atz u Jesucristo. A'i.

^t 5.13 Aatz u yol "Babiloonia" nital u Lu' tza', yit' ib'ii koj ma'j nojla tenam, pek a' nital u Roma aas nital ech tzi'. Choktaj Q'u B'a'nla Chaj Kam B'anel (Hechos) 12.12, 25; 13.13; 15.37-39.